

ЗМІСТ

Від авторів	3
-------------------	---

ОРФОГРАФІЯ

1. Ознаки іншомовних слів	4
2. Правила переносу	7
3. Правове префіксів <i>с-</i> , <i>з-</i> (<i>із-</i>), <i>зі-</i> (<i>зо-</i>), <i>роз-</i> , <i>без-</i> , <i>через-</i>	10
4. Правове префіксів <i>пре-</i> , <i>при-</i> , <i>при-</i>	13
5. Зміни приголосних при додаванні суфіксів <i>-ськ-</i> , <i>-ств-</i>	16
6. Позиції вживання <i>і-й</i> , <i>у-в</i> (закони м'язвучності)	19
7. Спрощення в групах приголосних	24
8. М'який знак (знак м'якшення)	28
9. Уживання апострофа	32
10. Правове <i>и</i> , <i>і</i> в іншомовних словах	36
11. М'який знак в іншомовних словах	40
12. Уживання апострофа в іншомовних словах	43
13. Подвоєння літер в іншомовних словах	46
14. Правове ненаголошених <i>е</i> та <i>и</i>	51
15. Подвоєння літер	56
16. Подовжені приголосні та позначення їх на письмі	61
17. Написання імен по батькові	65
18. Написання російських прізвищ	69
19. Велика літера та лапки у власних назвах	73
20. Правове складних іменників	81
21. Правове складних прикметників	85
22. Закінчення <i>-а</i> (<i>-я</i>), <i>-у</i> (<i>-ю</i>) у родовому відмінку однини іменників чоловічого роду	89
23. Закінчення іменників у формі кличного відмінка	94
24. Правове суфіксів <i>-ов-</i> , <i>-ев-</i> , <i>-ев-</i> у прикметниках	99
25. Правове відмінкових форм числівників	102
26. Правове дієслівних закінчень	107
27. Правове прислівників	111
28. Правове службових частин мови	116
29. Правове частки <i>не</i> з різними частинами мови	121

ПУНКТУАЦІЯ

30. Тире між підметом і присудком	125
31. Однорідні члени речення	128
32. Розділові знаки при узагальнювальних словах та однорідних членах речення	134
33. Звертання	138
34. Вставні та вставлені конструкції	141
35. Відокремлений додаток та обставина	147
36. Відокремлене означення	153
37. Відокремлена прикладка	159
38. Розділові знаки в складносурядному реченні	163
39. Розділові знаки в складнопідрядному реченні	167
40. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні	171
41. Пряма мова	175
42. Оформлення цитат	179
Що змінили в прависі?	181
Відповіді	185

ОРФОГРАФІЯ

1. ОЗНАКИ ІНШОМОВНИХ СЛІВ

Розкрийте дужки.

Палец(ь), палац(ь), миш(ь,')як, Монтеск(ь,')є, комп(ь,')ютер, різдв(ь,')яний, (і,и)мб(і,и)р, кор(і,и)андр, ауд(і,и)юки(і,и)га, пр(и,е)красний, пр(и,е)амбула, чес(т)ний, контраст(т)ний.

❖ Деякі правила «Українського правопису» (наприклад, написання знака м'якшення чи апострофа, подвоєння приголосних тощо) вимагають розрізнення слів: **власне українських та іншомовних**. Тому, щоб доречно застосувати те чи те правило, треба з'ясувати походження слів, зокрема через **фонетичні та морфологічні ознаки**.

	Ознаки	Приклади
фонетичні	починаються на а, е, і	<i>аватар, епідерміс, інтернет, інстаграм</i>
	збіги голосних*	<i>аутотренінг, какао, теорія, віртуоз, ідеал, океан</i>
	збіги приголосних	<i>абстрактний, бургер, комп'ютер, інстаграм, інструмент, шрифт, характер, демонстрант, ландшафт, сандвіч, тембр, екскурсія</i>
	мають звук [ф]**	<i>фанфік, фантазія, фото, шифр, шрифт*</i>
морфологічні	немає чергування о, е з і , немає випадних о, е**	<i>префікс – префікса (пор. укр.: дзвін – дзвону), камін – каміна (пор. укр.: камінь – каменя), бюлетень – бюлетеня (пор. укр.: день – дня)</i>
	корінь може мати три та більше складів, префікси й суфікси відокремлюються рідко	<i>авторитет, ітерація, ієрархія, комунікація</i>
	префікси та суфікси суттєво відмінні від українських	<i>анексія, антивірусний, дедуція, індукція, експорт, імпорт, трансплантація, реплантація, демократизм, демонстрант</i>
	багато іншомовних слів з кінцевим голосним не відмінюються***	<i>боді, медіа, кіно, авто, салямі, брокері, метро</i>

Можна зібрати всі ці ознаки в одному слові: **аерофільтр**. Воно починається на **а, е** збіг голосних **ае**, **е** важкий для вимови збіг приголосних **льтр**, **е** звук [ф]; немає випадного **е** (як у слові *вітер – вітру*), звук [і] не чергується з [о] або [е]; багатоскладовий корінь (*За І. Ющуким*).

*ДО РЕЧІ...

Зустрічайте давньогрецьку **аудиторію лавреатів**.

Тепер менше збігів голосних (так званих з'янь).

ВАРІАНТИ ау, аа: аудиторія і аудиторія, аудієнція і аудієнція, лауреат і лавреат, лауза і павза, фауна і фавна, бо від *лавр* має утворюватися слово *лавреат*, від *Фавн* – *фавна*.

БЕЗ ЗМІН (лише ав): автобіографія, авто, лавра, Аврора, Павло.

**ДО РЕЧІ...

Грецький міт чи міф?

ВАРІАНТИ т, ф: ефір і етер, кафедра й катедра, міф і міт, Афіни й Атени, пафос і патос, анафема й анатема, дифрамб і дитирамб, логарифм і логаритм, орфографія й ортографія, арифметика й аритметика, Агатагел і Агафангел, Голгофа й Голгота, Демосфен і Демостен тощо.

БЕЗ ЗМІН (лише т): антологія, астма, бібліотека, естетика, католик, театр, теорія, математика, ритм, тромб, Прометей, Теодор, Тесей; (лише ф): філолог, фауна (і фавна), фото та ін.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ, ЩО...

Псевдонім письменника Миколи Хомичевського **Борис Тен** походить від слова *Бористен* — поширеного варіанта стародавньої грецької назви річки Дніпра *Борисфен*.

Більше г (замість ґ)

ВАРІАНТИ: *Гонґадзе* і *Гонґадзе*, *Гегель* і *Гегель*, *Гете* і *Гете*, *Гуллівер* і *Гуллівер*, *Верґлій* і *Верґлій*.

Більше г (замість х)

ЗМІНИ: *ґінді*, *Гельсінкі*, а НЕ *хінді*, *Хельсінкі*.

БЕЗ ЗМІН: *хобі*, *хокей*, *холдинг*.

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ, ЩО...

*Саме через те, що звук [ф] не властивий українській мові, у розмовному вжитку його часто замінюють сполученням [хв]: *фартух*, *Федір*, *фабрика* — *хвартух*, *Хведір*, *хвабрика*. За **винятком** деяких слів, переважно звуконаслідувальних: *форкати*, *фе*, *фіть-фіть*, *ф'ю*, *пффф*.

ЗАУВАЖТЕ

**Є чимало таких й українських слів: *тінь* — *тіні*, *ліс* — *лісу*, *холод* — *холоду*, *берег* — *берега*.

***Запозичений іменник *пальто*, хоча раніше теж був незвідним, в українській мові відмінюється вже декілька десятиків років: *пальта*, *пальтом* тощо. Це сталося через вплив розмовної стихії: для мовців *пальто* стало звичним, своїм, «рідним», а отже, і слово максимально призначалося до українських правил.

1. Прочитайте речення й дайте відповідь на запитання.

Менеджер сектору акцентував на дефектах у прайс-листі. Керівник відділу наголошував на недоліках у ціннику.

♦ Чому, на вашу думку, професор Іван Огієнко радив використовувати іншомовні слова лише за крайньої потреби, коли немає питомого українського відповідника?

2. Випишіть слова у дві колонки: 1) іншомовні; 2) власне українські.

Мрія, неон, атмосфера, теорія, але, родина, авангард, лото, какаду, анемія, партія, учитель, ореол, латекс, тайфун, спроможність, абрикос, відео, яскравий, креативний, аналізувати.

З перших букв виписаних слів складіть назви творів І. Котляревського й Г. Квітки-Основ'яненка.

3. Виконайте тестові завдання.

1. Лише іншомовні слова записано у варіанті

А директор, десерт, духовність **В** дитина, дезінформація, дуплекс
Б дисидент, делімітація, дублікат **Г** дисертація, дерево, дублювати

2. Лише іншомовні слова записано у варіанті

А іонізація, імітація, інший **В** ініціал, індик, ілюстрація
Б ішемія, інженер, інколи **Г** імпорт, історія, імнічмент

3. Лише іншомовні слова записано в рядку

А фокус, форма, фламінго
Б фараон, форкати, фтор
В фен, фіть-фіть, фоліант
Г фліртувати, Фастів, флот

34. ВСТАВНІ ТА ВСТАВЛЕНІ КОНСТРУКЦІЇ

Ви — літературний редактор інтернет-ресурсу. Перевірте правильність пунктуації в дописі.

Нові соціальні мережі в інтернеті все більше зосереджуються на певних галузях скажімо на мистецтві, тенісі, футболі, автомобілях пластичній хірургії.

❖ Залежно від того, наскільки сильно автор хоче виокремити свою додаткову думку, на письмі вживають різні знаки. Найменшу відокремлювальну силу мають **подвійні коми**, більшу — **подвійне тире**, а найбільшу — **дужки**.

Вставні слова, словосполучення й речення також називають **вставними конструкціями**, їх відокремлюють **комами** з обох боків.

ВІДОКРЕМЛЮЄМО		
КОМАМИ		
вставні конструкції		приклади
упевненість	<i>безумовно, без сумніву, звичайно, зрозуміло, правда, безперечно, дійсно, розуміється, ажжеж</i>	<i>Якщо ви серйозний любитель музики й більшу частину дня проводите в навушниках, то, без сумніву, уже повинні були замислитися про придбання спеціального пристрою для цього</i> (За матеріалами сайту «Навколо нас»).
вірогідність	<i>мабуть, можливо, напевно</i>	<i>Допомогти визволенню героя фентезі може що й хто завгодно: можливо, дружній привид, можливо, магія, можливо, втручання долі</i> (За матеріалами інтернету).
джерело повідомлення	<i>кажуть, по-моєму, мовляв, на думку... за словами...</i>	<i>Іду до Чортополя на свято Воскресяючого Духу. Кажуть, що то має бути щось особливе</i> (Ю. Андрухович).
задоволення / незадоволення	<i>на щастя, на жаль, як навмисне, дивна річ, на диво, як на зло</i>	<i>Комерційне фентезі розраховане на дуже вимогливого читача з невибагливими смаками (таких, на жаль, більшість)</i> (За матеріалами інтернету).
зв'язок між думками, їх порядок	<i>по-перше, до речі, таким чином, наприклад, нарешті, отже, виходить</i>	<i>Гаррі Поттер був дуже незвичайним хлопчиною. По-перше, він понад усе ненавидів літні канікули. По-друге, справді хотів виконувати домашні завдання</i> (Дж. Роулінг).
привертають увагу	<i>знаєш, зверніть увагу, між нами кажучи, бач, бачте, чуєш, знай</i>	<i>Між нами кажучи, квитки на прем'єру фільму не такі вже й дешеві.</i>
оцінка з погляду звичайності	<i>як завжди, бувало, як водиться</i>	<i>Як дитиною, бувало, / Упаду собі на лихо. / То хоч в серце біль доходив, / Я собі вставляла тихо</i> (Леся Українка).
етикетні формули	<i>прошу, перепрошую, будь ласка, добрий день, здрастуйте, на добраніч</i>	<i>Надішліть, будь ласка, перелік завдань до іспиту.</i>
<i>а, але, і, як + вставні конструкції</i>		<i>І справді, з кутка, де блищали очі, вибрався їжак</i> (Гр. Тютюнник).

Поміркуйте, як зробити дуже великі речення читабельнішими, зручнішими для сприйняття, але не змінювати при цьому їхньої будови.

Коли український народ за IX–XIV віки жив своїм самостійним життям, в Україні панувала нерідна нам літературна мова церковнослов'янська чи болгарська; коли ж літературною мовою стала в нас жива народна мова з половини XVI віку, тоді український народ самостійності вже не знав (За І. Огієнком).

❖ **ВСТАВЛЕНІ конструкції**, які уточнюють, доповнюють, роз'яснюють основний зміст речення, здебільшого відокремлюють *дужками*, рідше — *тире*: *Пі слова нікому про задум свій не сказавши, устав Дон Кіхот раз якось перед світом (а діло було в місяці липні, як саме гарячі дні стояли) і так, щоб ніхто не бачив, схопив списа та виїхав задвірками в чисте поле (М. де Сервантес). Гаррі мав інший клопіт: тепер його постійно опікали. Персі (очевидно, за наказом матері) ходив слідом за ним, наче самовдоволений сторожовий пес (Дж. Роулінг). Авторство візантійських проповідей — може, і не безпідставно — приписувано Івану Золотоустому (За Д. Чижевським).*

Отже, речення І. Огієнка стане читабельнішим, якщо дві вставлені конструкції взяти в дужки, порівняйте: *Коли український народ за IX–XIV віки жив своїм самостійним життям, в Україні панувала нерідна нам літературна мова (церковнослов'янська чи болгарська); коли ж літературною мовою стала в нас жива народна мова (з половини XVI віку), тоді український народ самостійності вже не знав (За І. Огієнком).*

❖ **ТИРЕ та КОМИ** ставимо тоді, коли на місці вставленої конструкції має бути кома: *Гедвіга не поверталася вже другу ніч. Гаррі за неї не хвилювався, — сова й раніше надовго пропала, — проте мав надію, що вона скоро повернеться (Дж. Роулінг).*

Порівняйте: *Гедвіга не поверталася вже другу ніч. Гаррі за неї не хвилювався, проте мав надію, що вона скоро повернеться.*

НЕ ВІДОКРЕМЛЮЄМО

члени речення, співзвучні зі вставними словами: <i>бачиш, безперечно, безсумнівно, безумовно, бувало, видимо, видно, відома річ, власне, по перше, по друге, кажуть, може тощо</i>	<i>Брат Ізоген довів так безперечно потребу жертви, що і сам я мусив схилити голову (Леся Українка). Стівен Гокінг уже давно не може самостійно рухатися, не може говорити, не може їсти, але може бачити, може чути й слухати, а головне, може думати (За матеріалами інтернету). Ти бачиш, що сподівання марні. Працювати по перше січня. Гаджет для телефона «вільні руки» — це давно всім відома річ.</i>
вставні слова, якщо вони належать до відокремлених членів речення (стоять перед ними)	<i>Дмитро, очевидно поспішаючи, не посідає.</i> Пор.: <i>Дмитро, поспішаючи, очевидно, не посідає.</i> <i>Надвечір, мабуть години о шостій, почався дощ.</i> Пор.: <i>Я буду у вас сьогодні, мабуть, увечері.</i>
слова та сполуки, які не є вставними: <i>адже, буквально, усе ж таки, усе-таки, до того ж, за наказом..., за традицією, майже, між тим, мовби, навіть, наче, начебто, немов, немовби, ніби, нібито, особливо, от, отож, при тому, при цьому, приблизно, принаймні, при тому, причому, саме, тим часом, тільки, тож, щобто, часом, якби, як-не-як, якраз</i>	<i>На помостах з'являються всілякі дурисвіти, котрі вміють удавати, що начебто вони пожирають вогонь або ковтають кози (Ю. Андрухович).</i> Такі об'єкти ми називаємо чорними дірами, адже вони саме такі: чорні порожнини в космосі (С. Гокінг). Треба остерігатися препаратів-підробок, що мають начебто неймовірні лікувальні властивості.
слова <i>проте</i> й <i>однак</i> , коли вони стоять на початку речення	<i>Гедвіга не поверталася вже другу ніч. Гаррі за неї не хвилювався, — сова й раніше надовго пропала, — проте мав надію, що вона скоро повернеться (Дж. Роулінг).</i> Пор.: <i>Я, проте, не впевнений у його словах.</i>

ЗАУВАЖТЕ

З художньою метою замість коми вживають тире (авторська пунктуація): *Дивна річ — з маленького сльця / Часом стільки музики накраю* (І. Сльота).

1. Прочитайте речення й розставте в них розділові знаки.

1. На щастя усім мешканцям будинку вдалося врятуватися (*К. Колмакова*). 2. В американській конституції записане право людини на щастя. 3. Сподіваюся що моя зірка Альгерат ще не впала. 4. Я вже не сподіваюся на пристойну роботу за фахом. 5. Правильно кажуть що ворога слід знати в обличчя (*А. Кокотяха*). 6. З ножом може змагатися лише вогонь (*М. Дочинець*). 7. Дитинко не хвилюйся усе можливо на цім вередливім світі (*В. Вишниченко*). 8. Несвідуче серце моє чує те чого можливо ще не бачить твій розум (*Р. Іванчук*). 9. Тільки раптом як на біду взявся вітер і начисто розвалив солом'яні стіни розтрусив солом'яний дах перетворюючи хату на копицю сухої трави (*О. Радушинська*). 10. Ми дивимося на сьогоднішні труднощі не як на біду а як на випробування яке нас лише загартує та зробить сильнішими (*В. Ковальчук*).

2. Виконайте тестові завдання.

1. Вставним словом ускладнено речення (*розділові знаки пропущено*)

- А Про щастя здобутеє нами шепочуть зелені жита.
- Б Малюю сонце хату тин і соняхи завмерлі в тині.
- В До речі я хотів з вами порадитися щодо одного видання.
- Г І тільки чую набрякають очі як мари перегушені дощем.

2. Вставним словом ускладнено речення (*розділові знаки пропущено*)

- А Весна мені багато говорила співала пісно дзвінку голосну.
- Б Квіти ці прості і непримітні світяться як світлячки блакитні.
- В Вечірне сонце обливало тихим світлом молоду щасливу пару.
- Г Такої гарної днини цього року вже мабуть не трапиться.

3. Вставним словосполученням ускладнено речення (*розділові знаки пропущено*)

- А Усякі квітки розкручували свої пуп'яночки розгортували молоді листочки свіжі гарні як личко малої дитини.
- Б Увесь зелений степ і сине кругле небо заливало проміння золотого сонця гарячого сліпучого.
- В Наставало тепер те найголовніше задля чого на думку Сивоока принесено всі жертви й зусилля...
- Г У карій глибочині очей загула давня розбуркана туга притамована сплеском ладної усмішки.

4. Двома вставними конструкціями ускладнено речення (*розділові знаки пропущено*)

- А Як не дивно дядько не на жарт перелякався зупинив якусь машину та й чкурнув із села від гріха подалі.
- Б Добре що принесли якусь провізію бо я правду кажучи не хотіла йти на ринок не мала охоти.
- В Як на біду Микола Денисюк не вмів плавати і цей факт схоже відіграв свою фатальну роль.
- Г Сашко зняв ножа пригнувся під вікнами щоб тато з мамою чого доброго не помітили і вибіг на вулицю.

5. Вставним словосполученням ускладнено речення (*розділові знаки пропущено*)
- А Чесно кажучи ніколи не думав що з мене якийсь позитив виходить.
 - Б Раз мій рябий підсвинок увіз у Соловейків город а мене тоді на біду не було дома.
 - В До речі цей рік це ще й Рік дитини «рік реалізації всіх прав дітей усього світу».
 - Г Якщо світова людина вийшла з моря то людина карпатська вочевидь вийшла з лісу.
6. Вставної конструкції **НЕМАЄ** в реченні (*розділові знаки пропущено*)
- А Як на мене то дитячий світ це безмежна палітра для творчості.
 - Б Якщо гора не йде до Магомета то як відомо до неї йде сам Магомет.
 - В До слова на початку Євромайдан був успішною історією з революцією.
 - Г З одного боку кучугури в півтора метра з другого боку ще вищі.
7. Вставної конструкції **НЕМАЄ** в реченні (*розділові знаки пропущено*)
- А Подібна зима кажуть була пів століття тому в рік смерті Сталіна.
 - Б Напевно ніколи не бачив би Стратон волі якби не щасливий випадок.
 - В Солома лежала скрізь у курені її було багато твердої злежаної.
 - Г Механізм працює ритмічно спокійно а зрештою і результативно.
8. Вставної конструкції **НЕМАЄ** в реченні (*розділові знаки пропущено*)
- А Обліплені роями бджіл у квітні гудуть сади.
 - Б Правда ж тату з тобою нічого не трапилося?
 - В Виявляється панське життя теж має свої протиріччя.
 - Г Солдати коаліції схоже уже зовсім освоїлися в Іраку.
9. Вставної конструкції **НЕМАЄ** в реченні (*розділові знаки пропущено*)
- А Під ногами була безодня та на щастя Соломія вхопилася за кущ очерету й вилізла.
 - Б Зверніть увагу у нього ж комп'ютерний синдром він мружить очі сутулиться.
 - В Отут ми й зрозуміли що суперники як то кажуть один одному кинули свої рукавички.
 - Г Між клумбами й скрізь по садку вилися посипані жорствою й піском доріжки.
10. Пунктуаційну помилку допущено в реченні
- А Стоять верби, опущені зелененьким листям, і, здається, чують сплески журавлиних сурем.
 - Б Щоправда біля переважної більшості прізвищ фотографій, на жаль, не було.
 - В Здавалося, ніби народ зібрався дивиться на якусь дивну сцену на морі, на горах.
 - Г А втім, Мальві не було так погано біля Юсуфа, як здавалося спочатку.
11. Пунктуаційну помилку допущено в реченні
- А Моє серце, мабуть, болітиме, як не стрінемось ми в житті.
 - Б Полювання, як ви потім побачите, потребує чимало часу.
 - В А, втім, покоління — це дуже відносна одиниця виміру.
 - Г По-моєму, гуманітарна катастрофа тепер всесвітня.

ТИРЕ іноді ставлять з метою інтонаційного відокремлення головної та підрядної частини. У таких випадках підрядна частина стоїть перед головною: *Хоч земля вся укрита снігами — мов серце в цвіт* (В. Сосюра). Найчастіше за допомогою тире відокремлюють підрядні з'ясувальні, часу, умови, мети й допустові.

КРАПКУ З КОМОЮ ставимо між однорідними ускладненими й віддаленими за змістом підрядними реченнями: *Я люблю їхати на поле тоді, як ниви зеленіють та хвилюються зеленими хвилями; коли обов'язні колоски черкаються об голову, об вуха; коли ниви поцяцьковані синіми волошками та червоними маками* (І. Нечуй-Левицький).

Між частинами складного речення з кількома підрядними теж ставимо коми, але не завжди.

СТАВИМО КОМУ		НЕ СТАВИМО КОМИ	
умова	приклад	умова	приклад
між підрядними частинами НЕМАЄ сурядних сполучників <i>і, й, та, або, чи</i>	<i>Голубоокиим дівчатам, які збираються підкорити всіх на вечірку, не варто користуватися розжевими тінками, бо повіки здаватимуться припухлими</i> (З видання «Модна леді»).	між підрядними частинами Є сурядні сполучники <i>і, й, та, або, чи</i>	<i>Саме Маверик почав маркувати свою велику рогату худобу, яка полюбляла втікати на свободу і яку викрадали сусіди</i> (З вікіпедії).

ЗАУВАЖТЕ

У складнопідрядних реченнях з однорідною підрядністю розділові знаки ставимо, як і при однорідних членах речення: *Сади будинків — цегляний едем, де лагідно мовчать скульптурні звірі, де ранні позивні тремтять в ефірі* (Ю. Андрухович).

1. Прочитайте речення й розставте в них розділові знаки.

1. Пишіть листи і надсилайте вчасно коли їх ждуть далекі адресати коли є час коли немає часу і коли навіть ні про що писати (*Л. Костенко*). 2. Я помічав що в таборах де було голодно і холодно люди відчували себе дуже здоровими й міцними духом (*М. Дочинець*). 3. У нас є до кого звернутися лише тоді коли тобі добре (*Л. Костенко*). 4. Коли приходить сезон ягід можете відмопляти собі в будь-якій їжі тільки не в ягодах (*М. Дочинець*). 5. Надію в хаті поважайте її на видному тримайте бо де у хаті вона є туди і щастя забреде (*С. Горлач*). 6. І хоч весна одранкувала а осінь вже рум'янить глід мені зозуля накувала немарно сто завітних літ (*Д. Луценко*). 7. Бери стільки скільки можеш підняти інакше надірвешся й утратиш усе що маєш (*В. Шкляр*). 8. У Івася немає тата. Не питайте тільки чому (*В. Симоненко*). 9. З того часу як почалися бої в Будапешті гармати супроводження йшли поряд штурмових груп (*О. Гончар*). 10. День був жаркий незважаючи на те що краплі рясного вранішнього дощу іскрилися на траві (*Марко Вовчок*). 11. Для того щоб бути щасливим треба мріяти завжди (*М. Сом*).

2. Виконайте тестові завдання.

1. Кому пропущено в реченні

- А Хата, що стала для мене прихистком розміщувалася вище за інші.
Б Якщо молодший ні з чим не криється, старший не повинен дорікати.
В Цілоком у твоїх силах зробити, щоб світ довкола став трішки крапцем.
Г З'являться нові машини, рушієм яких буде електромотор і водиеве паливо.

2. Кому пропущено в реченні

- А Нас ніхто не чує, бо нас нікому почути.
Б Ми забуваємо, що ліки ростуть із землі.

ЩО ЗМІНИЛИ В ПРАВОПИСІ?

✓ **Перенось, як заманеться.**

Довільно переносимо слово з префіксом, коли корінь починається з голосної літери: *ро/зорати, роз/орати, розо/рати*.

✓ **І ≠ Й.**

Після голосного перед **я, ю, є, ї, й** тепер пишемо **ТІЛЬКИ і**: *Олена і Юлія*.

Після **я, ю, є, ї**, що позначають два звуки, перед голосним чи приголосним пишемо **і** або **та**: *мрії і/та очікування, мрії і/та реальність*.

✓ **Зустрічайте давньогрецьку аудиторію лавреатів!**

Тепер буде менше збігів голосних (так званих з'янь).

ВАРІАНТИ *ау, ав*: *аудиторія і аудиторія, аудієнція і аудієнція, лауреат і лавреат, пауза і павза, фауна і фавна*, бо від *лавр* має утворюватися слово *лавреат*, від *Фавн* — *фавна*.

БЕЗ ЗМІН (лише *ав*): *автобіографія, авто, лавра, Аврора, Павло*.

✓ **Грецький міт чи міф?**

ВАРІАНТИ (і *т*, і *ф*): *ефір і етер, кафедра й катедра, міф і міт, Афіни й Атени, пафос і патос, анафема й анатема, дифіраμβ і дитираμβ, логарифм і логаритм, орфографія і ортографія, арифметика й аритметика, Агадангел і Агафангел, Голгофа й Голгота, Демосфен і Демостен* тощо.

БЕЗ ЗМІН (лише *т*): *атологія, астма, бібліотека, естетика, католик, театр, теорія, математика, ритм, тролб, Прометей, Теодор, Тесей*; (лише *ф*): *філолог, фауна* (і *фавна*), *фото* та ін.

✓ **Більше г (замість з).**

ВАРІАНТИ: *Гонгадзе і Гонгадзе, Гегель і Гегель, Гете і Гете, Гуллівер і Гуллівер, Вергілій і Вергілій*.

✓ **Більше з (замість х).**

ЗМІНИ: *гінді, Гельсінкі*, а **НЕ** *хінді, Хельсінкі*.

БЕЗ ЗМІН: *хобі, хокей, холодня*.

✓ **Додали йотування, де його бракує, але зайві й вилучено.**

ЗМІНИ:

+ **Й** [**йе**] *проект, проєкція*, а **НЕ** *проект, проєкція*.

- **Й** *фое, еті, Гоя, Мая, Хаям, Соєр*, а **НЕ** *фойє, йєті, Гойя* тощо.

✓ **Дікенс схуд.** Тепер менше **к** в іншомовних іменах і прізвищах.

ЗМІНИ: *Дікенс, Джексон, Текерей, Букінгем, Стокгольм, Шерлок*, а **НЕ** *Діккенс, Діккінсон, Джекксон, Теккерей* тощо.

БЕЗ ЗМІН: *Маккартні, Маккензі*, бо **Мас (Mc) + прізвище: McCarne, McKenzi**.